

AZ IDEI ROTARY IRODALMI DÍJAT IRODALOMKRITIKUS KAPTA

Szilasi László: Szerettem abban az ólban dolgozni

Szentek hárfája című regényével idén ő nyerte el a Rotary Irodalmi Díjat. Ebből az alkalomból Szilasi Lászlóval szegedi otthonában beszélgettünk régészetről, jókairól, tyúkölről.

IRODALOM
GARAI SZAKÁCS LÁSZLÓ

– Mi volt az első könyv, amit gyerekként elolvast?

– Ha jól emlékszem, Karl May Az Ezüst-tó kincse és Robert Louis Stevenson A fekete nyíl című műve. Azt hiszem, Delfin-könyvek voltak. Ezeket jónak tartottam, gyerekként a kedvenceim voltak, rögtön sokkot kaptam tőlük, és irtam is egy szöveget a kettőből.

– Megmutatta valakinek ezt a Szilasi-zsengét?

– Igen, az unokatestvéreimnek, akikbe – lányok lévén – szerelmes voltam, valamint a szüleimnek. Mindenki nagyon büszke volt rám.

– Az mikor dőlt el, hogy az irodalom felé fordul?

– A gimnáziumban jöttem rá, hogy vannak olyanok, akik sokoldalúan tehetségesek, és vannak olyanok, akik nem. Én az utóbbiak közé tartoztam. Kizárólag az irodalomhoz van némi érzékem.

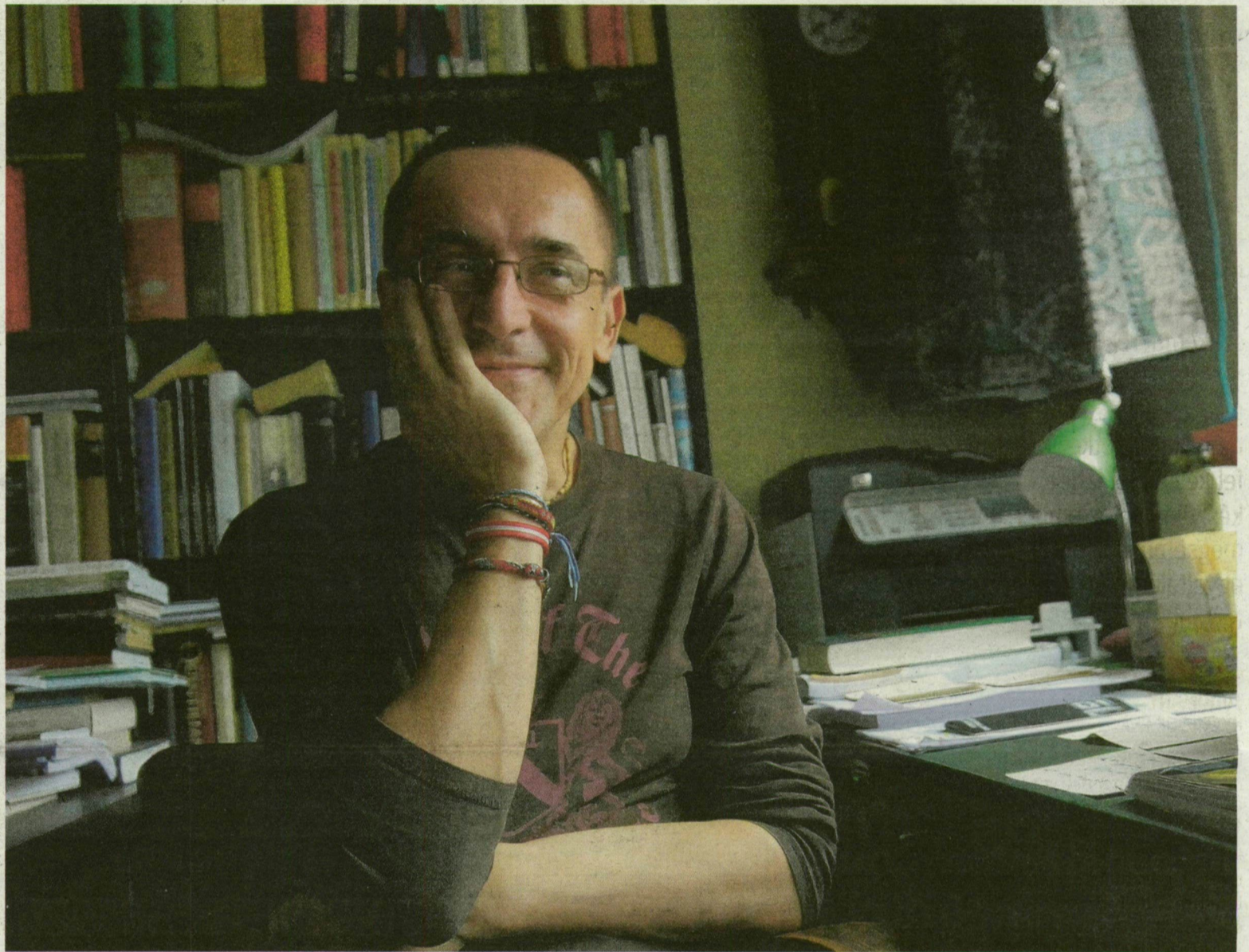
– Akkoriban mennyit olvasott?

– Gimnazistaként elég sok dolga volt az embernek, úgyhogy körülbelül hetente egy könyvet. Nem voltam sosem egy örült olvasó, viszont rendszeres voltam, és amiket elolvastam, mindig megbeszéltem az akkori magyartanárommal, ő most a szarvasi főiskolán tanszékvezető, Sipos László-néval. Hajnóczyt, Esterházy első könyveit olvastam, a második világháború előtti amerikai kisrealistákat, meg nagyon sok Krúdyt. Ez egyébként elég sok mindent el is döntött. Hiszen ha valaki fiatalon sok Krúdyt olvas, akkor bizonyos irányok bezárulnak. Van, aki ilyenkor Dosztojevszkijt olvas, és az más irányokba viszi az embert. Én viszont Krúdyt olvastam, ezáltal szerintem – mondjuk így – kedvesebb, kedélyesebb irodalmi ízlésem alakult ki. Kafka például sohasem tudott úgy megérinteni, mint Krúdy. A nagy, durva, dark dolgokhoz Krúdytól számomra nem vezetett út.

MIÉRT ÉPPEM JÓKAI?

– A békéscsabai fiú aztán elment katonának, majd jött a JATE. Kik voltak a meghatározó személyiségek, akik befolyásolták a sorsát?

– Amikor Szegedre kerültem, a leghatározottabban úgy képzeltem, régész leszek. Meg voltam róla győződve, hogy semmi mást nem fogok csinálni felnőttként, csak ásni. Aztán a régi magyar tanszéken megfertőződtem, s esélyem volt többé a csontoknak. Ötvös Péter kollégám, barátom, mesterem első óráján azonnal elfelejtettem, hogy régész akartam lenni. Egy szűk félév alatt meg-

Egy laptop és egy bőrdíj könyv – ennyi volt Szilasi László muníciója a Szentek hárfájához. FOTÓ: SEGESVÁRI CSABA

változott az ízlésem: éreztem, hogy irodalmi szövegekkel akarok foglalkozni, és nem a földből kiásott leletekkel.

– S jókaihoz hogyan lehet eljutni a régi magyar irodalmi szövegektől?

– Úgy alakult, hogy az egyetem elvégzése után egy évig volt valamilyen állásom a karon, de aztán már nem. Akkor még nem volt PhD, viszont a Tudományos Minősítő Bizottságnak volt egy ösztöndíja, megpályáztam, s el-

szereket. De úgy látszik, nekem így ment. Elmentünk a lányommal egyszer kettesben síelni, rettentően megfáztam, s itthon volt egy tüdőgyulladás-közel állapotom, az alatt állt össze az egész, és gyorsan leírtam. Akkor már nyugodt voltam, hogy ez megvan, s egy év múlva, 2004 karácsonya után, a két ünnep között, elkezdtem írni, abban a sorrendben, ahogy a fejezetek jönnek egymás után. Tudtam, minek hol van a helye.

magyar irodalomról jókaira váltani majdnem akkora ugrás, mint anno a régészet feladása.

– Megfogott a jelenség. Jókai gazdag és sikeres ember volt, s akkoriban azt gondoltuk, hogy aki gazdag és sikeres, az nyilván moslékot ír. Úgy képzeltem, olyan lesz, mint Verne Gyula: bohóc. Valójában azonban szinte minden ponton nagyon-nagyon súlyos olvasmány. Ez ragadott meg. Meg az, hogy irtózat-

– Vett azóta észre benne hibát?
– Nem olvastam még el a megjelenés óta. De tervezem. Ha fel kell olvasnom belőle valahol, akkor azt természetesen megteszem, de még nem láttam neki olvasóként. Még kell egy kis idő ehhez. Egyébként – visszatérve egy korábbi kérdésre – gyakorlatilag az anyósoméék török-szentmiklósi házának a melléképületében írtam meg. Az egy csirkeöl volt korábban, s jól el lehetett bújni az emberek elől. Anyósom nagyszerűen kiszolgált, de azért eléggé irracionális körülmények voltak. Volt nálam egy laptop, meg levittem egy bőrdíj könyvet.

– Tegye a szívére a kezét! Tudat alatt, kritikusként nem volt egy kicsit „na nesztek, hülyék, így kell regényt írni!” érzése akkor, amikor átvette a díjat?

– ... (nevet)
– Nagyon gonosz voltam?
– Nem, én is föltenném ezt a kérdést fordított helyzetben, és közben azt érezném, hogy most kicsit gonosz vagyok. De hogy válaszoljak is: az ember óhatatlanul is megtud, megtanul dolgokat a irodalomról, de magának a föl-

– Vett azóta észre benne hibát?
– Nem olvastam még el a megjelenés óta. De tervezem. Ha fel kell olvasnom belőle valahol, akkor azt természetesen megteszem, de még nem láttam neki olvasóként. Még kell egy kis idő ehhez. Egyébként – visszatérve egy korábbi kérdésre – gyakorlatilag az anyósoméék török-szentmiklósi házának a melléképületében írtam meg. Az egy csirkeöl volt korábban, s jól el lehetett bújni az emberek elől. Anyósom nagyszerűen kiszolgált, de azért eléggé irracionális körülmények voltak. Volt nálam egy laptop, meg levittem egy bőrdíj könyvet.

– Tegye a szívére a kezét! Tudat alatt, kritikusként nem volt egy kicsit „na nesztek, hülyék, így kell regényt írni!” érzése akkor, amikor átvette a díjat?

– ... (nevet)
– Nagyon gonosz voltam?
– Nem, én is föltenném ezt a kérdést fordított helyzetben, és közben azt érezném, hogy most kicsit gonosz vagyok. De hogy válaszoljak is: az ember óhatatlanul is megtud, megtanul dolgokat a irodalomról, de magának a föl-

dolgozandó anyagnak akkora volt a nyomása, hogy az, amit kritikusként, irodalomtörténészként tudok, egyszerűen nem volt képes munka közben érvényesülni.

– Másképp ír ezután kritikát?

– Biztos, hogy ezután nem fogok könnyű kezű dolgokat csinálni. Most népszerű az a műfaj, hogy kritikusok összeülnek, s pontozzák az elemzett kötetet. Nem valószínű, hogy egy ilyen beszélgetésbe, elemzésbe belemennék.

„A DÍJAT A KÖNYVNEK ADTÁK, NEM NEKEM”

– Lesz következő regény?

– Voltak nehéz napjaim...

– Mire gondolt?

– Arra, hogy megkaptam ezt a díjat, és azon kezdtem gondolkodni, milyen felelősséggel jár is ez. Aztán arra jutottam, amire kell, hogy a pénznek örülök, és lelkiismeret-furdalás nélkül, jó alaposan el is fogom költeni. A díjat pedig a könyvnek adták, nem nekem. Az átadón Sumonyi Zoltán azt mondta, hogy a díjat a Szentek hárfája kapja, nem pedig azt, hogy a Szilasi Laci, és ez nagyon jó. Amúgy meg amióta leadtam a kéziratot, újra elkezdtem buherálni valamit. Úgyhogy dolgozom, gyűlnek a cédulák. Majd látjuk.

– S egyszer csak irány a tyúkól!

– Ott sajnos gáz van...

– Mi történt?

– Az anyósom eladta a török-szentmiklósi házat, így oda már nem tudok menni. Pedig kéne valami ólszerűség. Persze ennek nincs igazán nagy jelentősége, akárhogyan tudok dolgozni, csak hát ott jó volt.

mentem három évre Budapestre, az Irodalomtudományi Intézetbe. Szörényi László lett volna a mesterem, aki akkor ment el Rómába nagykövetnek. Az egyetemen negyed- és ötödévbén Szörényivel végigolvastuk Jókait, s akkor arra gondoltunk, egy kicsit molylolok vele, majd visszahátrálok a régi magyar irodalomba. De nem lehetett. Berántott, egyszerűen elkezdett érdekelni mint próza.

– Mi fogta meg igazán? Hiszen régi

san nagy és tágas a világa. Olyan valóságismeret van benne, amit nem is gondol az ember.

AMIKOR A KRITIKUS REGÉNYT ÍR
– Több mint öt évig dolgozott a könyvön. Hogyan képzeljük el ezt a munkát?

– Lehet, hogy ez undorító, de írtam egy rövid vázlatot, és aztán azt lassan, alaposan kidolgoztam.

– Ez miért undorító?

– Az írók közül ezt sokan nem